บทคัดย่อ

ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 ได้ทำการสำรวจเมตาเซอร์คาเรียของพยาธิใบไม้ในปลาที่รับประทานเป็นอาหาร โดยปลาที่ศึกษาได้จับมาจากพื้นที่ 3 แห่งในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ ในแม่น้ำที่อำเภอสังขละบุรี และในแม่น้ำที่อำเภอไทรโยค ตัวอย่างที่ตรวจประกอบด้วยปลา 12 ชนิด จำนวนทั้งสิ้น 82 ตัว ได้แก่ กระสูบขีด (*Hampala macrolepidota*) จำนวน 5 ตัว, กระแห (*Barbonymus schwanfeldii*) จำนวน 3 ตัว, กะมัง (*Puntioplites proctozysron*) จำนวน 27 ตัว, กา (*Morulius chrysophykadian*) จำนวน 1 ตัว, แกง (*Cirrhinus chinensis*) จำนวน 2 ตัว , ขี้ยอก (*Mystacoleucus marginatus*) จำนวน 2 ตัว, ตะโกก (*Cyclocheilichthys enoplos*) จำนวน 3 ตัว, ตะเพียนขาว (*Barbonymus gonionotus*) จำนวน 4 ตัว, เวียน (*Tor* sp.) จำนวน 1 ตัว, สร้อยขาว (*Henicorhynchus siamensis*) จำนวน 13 ตัว, สร้อยนกเขา (*Osteochilus hasselti*) จำนวน 20 ตัว และสร้อยหางแดง (*Cirrhinus jullieni*) จำนวน 1 ตัว ตรวจหาการติดพยาธิใบไม้ระยะเมตาเซอร์คาเรียด้วยวิธีกดทับตัวอย่างด้วยกระจกสไลด์พบว่า ความชุกการติดเมตาเซอร์คาเรียในปลาเท่ากับ 54.9% (45 ตัวจาก 82 ตัว) โดยปลาบริเวณอ่างเก็บน้ำมีการติดปรสิตน้อยที่สุด ความชุกเท่ากับ19.6% เมื่อเปรียบเทียบกับปลาจากแม่น้ำที่อำเภอสังขละบุรีและอำเภอไทรโยคซึ่งมีการติดปรสิตสูงถึง 100%

คำสำคัญ: เมตาเซอร์คาเรีย อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ อำเภอสังขละบุรี อำเภอไทรโยค

Abstract

A survey of trematode metacercariae in edible fishes was conducted from November 2010 to August 2011. Fishes were collected from 3 different sites in Kanchanaburi province, including a reservoir of Vajiralongkorn dam, a stream of Sangkhlaburi district and another stream of Sai Yok district. A total of 12 species of 82 cyprinoid fish specimens comprising *Hampala macrolepidota* (5 samples), *Barbonymus schwanfeldii* (3), *Puntioplites proctozysron* (27), *Morulius chrysophykadian* (1), *Cirrhinus chinensis* (2), *Mystacoleucus marginatus* (2), *Cyclocheilichthys enoplos* (3), *Barbonymus gonionotus* (4), *Tor* sp. (1), *Henicorhynchus siamensis* (13), *Osteochilus hasselti* (20), and *Cirrhinus jullieni* (1) were collected and examined for metacercaria infection using tissue compression technique. The prevalence of metacercariae was 54.9% (45 out of 82). The lowest prevalence was found in fishes collected from the reservoir of Vajiralongkorn dam (19.6%) while the full infected rates (prevalence = 100%) were observed in specimens from the streams of Sangkhlaburi and Sai Yok districts.

Keywords: metacercaria, reservoir of Vajiralongkorn dam, Sangkhlaburi district, Sai Yok district